

Mailfor2

Een e-mailproject met gebruik van Blackboard

Ann Vercouter

Vanaf september 2001 worden zeker 30 uren besteed aan ICT in het eerste leerjaar A van het secundair onderwijs. Het Sint-Godelievecollege in Gistel (SIGO) koos voor de integratie in acht vakken. Daarbij speelt het vak Nederlands een grote rol. Voortbouwend op de verworven vaardigheden in het eerste jaar, waarbij onder andere het mailen in eigen klas op het programma staat, hebben we voor 2A een interscolair e-mailproject opgezet: *Mailfor2*. Het Sint-Jozefscollege uit Oostende (SJO) fungeerde als partnerschool. Dit mailproject is in het schooljaar 2001-2002 voor de eerste keer uitgevoerd en kende een groot succes bij leerlingen en leerkrachten. Het initiatief is dit schooljaar dan ook hernomen. Na een grondige evaluatie hebben we enkele aanpassingen doorgevoerd en de samenwerking uitgebreid met twee nieuwe scholen, namelijk het VTI in Diksmuide en het Heilig-Hartinstituut in Harelbeke.

at houdt het project grosso modo in? Tweedejaars aso/tso maken van oktober tot en met januari gebruik van het teleleerplatform Blackboard (Bb)¹ <www.blackboard.com>.

www.blackboard.com

FAQ: Wat is een teleleerplatform, ook elektronische of virtuele leeromgeving genoemd?

Virtuele leeromgevingen zoals Blackboard hebben in hoofdzaak een dubbele functionaliteit. Ze bieden, ten eerste, een soort virtuele klas aan, waarin leraren op een georganiseerde en overzichtelijke manier cursussen en (audiovisuele) documenten aan de leerlingen presenteren. Ten tweede biedt Blackboard leraren en leerlingen de mogelijkheid om op een gemakkelijke manier met elkaar in communicatie treden.

NAAR: Beheydt & Vandekerckhove (2002)

In die technologische omgeving worden de sociale vaardigheden ontwikkeld en de lees- en schrijfvaardigheid bevorderd. De leerlingen maken er een kleine homepage aan, wisselen gegevens uit en gebruiken het discussieplatform. In enkele sessies wordt, met gebruik van de gratis server *Hotmail*, heen en weer gemaild over bepaalde thema's. Ook huislectuur wordt aan het project verbonden. Zo'n gesloten website die is opgebouwd uit een *werkzone* (oefeningen/ cursus), een *communicatiezone* (homepage/mail/chat/discussieplatform) en een *evaluatiezone* alsook een *controlpanel* voor de leerkracht, leent zich uitstekend voor deze opdrachten. Door de grote gebruikersgroep van een 150-tal leerlingen zijn we noodgedwongen afgestapt van het gratis Bb verstrekt aan VKSO-cursisten en maken we kostendelend (295 dollar) een cursus aan bij <<http://coursesites.blackboard.com>>.

Het resultaat van het eerste schooljaar is geëvalueerd door de tweedejaars SIGO/SJO en hun leerkrachten via een meerkeuzevragenlijst aangevuld met open vragen op Bb en leverde waardevolle info op. Hoe vonden de betrokkenen het project in het algemeen? Welke zaken waren heel goed, interessant en moeten behouden blijven? Welke punten kunnen verbeterd? In dit artikel dus aandacht voor de bijgestuurde invulling van een mailproject dat aan Bb gelinkt is, aangevuld met concreet leerlingenwerk en extra lessuggesties. Na de toetsing aan de praktijk hebben we ook oog voor de sterkte van zo'n project en enkele toekomstige aandachtspunten. Tevens geven reacties van betrokken leerlingen en leerkrachten aan hoe het initiatief een goede stap is in de richting van actief en constructivistisch leren. We willen vooral de overwegend positieve indruk van alle medewerkers aan dit ICT-experiment benadrukken en bruikbare toepassingen voor de eigen lespraktijk aanreiken².

INHOUD EN TIMING PROJECT

Rekening houdend met de resultaten van de evaluatie ziet de invulling van dit mailproject met gebruik van Bb er als volgt uit. We illustreren dit bijgestuurde voorstel met leerlingenwerk van tweedejaars uit het eerste schooljaar waarin *Pesten* nog een overkoepelend thema was. We geven bovendien enkele tips voor extra lesideeën of differentiatieopdrachten. Dit schooljaar beperken we ons niet meer tot één thema. Dit is één van de werkpunten die verder in 'Aandachtspunten voor de toekomst' meer gedetailleerd ter sprake komen.

Met het oog op één vast uur per week in een computerklas is een timing opgesteld waarbinnen de afgesproken opdrachten moeten worden afgewerkt (zie voorbeeld 1). De communicatie tussen de leerkrachten verloopt via een drietal vergaderingen (begin en einde schooljaar), het discussieplatform op Bb en per mail. Ieder beschikt over een basispakket van documenten en een lesbladbundeling waarmee men gedifferentieerd aan de slag kan. De leerstof wordt zoveel mogelijk geïntegreerd om niet teveel werk bovenop te creëren. Het leerplan telt als leidraad. Sommige opdrachten worden als taak of examen verrekend.

VOORBEELD 1: Voorstel timing/inhoud schooljaar 2002-2003 (periode oktober-januari)

OPDRACHT	START OPDRACHT	DEADLINE AFWERKING OPDRACHT
<ul style="list-style-type: none"> - E-mailadres aanmaken + proefmailtjes sturen - Voor verantwoordelijke lk per school: lln inschrijven op Blackboard - Blackboard verkennen - Voor alle lk: klaslijsten doorsturen naar SIGO 	sepW1-4/oktW1* sepW1-4/oktW1 sepW1-4/oktW1	4 oktober 4 oktober 4 oktober 30 september

<ul style="list-style-type: none"> - Voor SIGO: klassen koppelen - Gedicht oorlog maken of kiezen (les Ndl) - Boek kiezen uit boekenlijst + start e-mailoverleg "leesproces en boekverslag" - Tekst voorbereiden opmaak homepage (les Ndl) - Homepage aanmaken - Tekst voorbereiden opmaak mail Y "homepage" (les Ndl) - Mail "homepage": Y verstuurt naar X - Tekst voorbereiden opmaak mail X "homepage" (les Ndl) - Mail "homepage": X verstuurt naar Y - Mail "gedicht": X verstuurt naar Y en Y simultaan naar X - Mail "gedicht": X verstuurt naar Y en Y simultaan naar X (reactie) 	1e trimester	15 oktober
	1e trimester	
	oktW2-3-4	25 oktober
	novW1-2	15 november
	novW3-4	29 november
	janW2-3	17 januari
	janW4-5	31 januari
* oktW1 = tijdens de eerste week van oktober		

BLACKBOARD VERKENNEN

Om te beginnen, maken de leerlingen een e-mailadres voor schoolgebruik aan bij een gratis server, bijvoorbeeld *Hotmail* <www.hotmail.com>. Ze werken zoveel mogelijk zelfstandig en maken daarbij gebruik van een instructie op lesbladen (zie voorbeeld 8). Nadien verzenden ze proef-mailtjes binnen de eigen klas.

Daarna worden de leerlingen door de verantwoordelijke leerkracht van de school ingeschreven op Bb (via *Control Panel*, *Add Users*). Indien mogelijk wordt voor *Batch Create Users* gekozen om in één keer een grote groep in te schrijven. De hoofdschool (in dit geval SIGO) koppelt de klassen van de verschillende partnerscholen. Daarna koppelen de collega's hun leerlingen: X- en Y-leerlingen volgens het alfabet of zwakke/sterke ICT-vaardigheid. De Y-leerlingen komen zoveel als mogelijk uit de organiserende school (zie voorbeeld 2).

VOORBEELD 2: Lijst met gegevens van leerlingen

GEBRUIKERS- NAAM Bb	FAMILIENAAM	VOORNAAM	MAILADRES HOTMAIL	WACHT- WOORD
<i>sigo2bcarolusm</i> <i>sjo2ddhondt</i>	<i>Carolus</i> <i>D'Hondt</i>	<i>Marie-Anne</i> <i>Louise</i>	<i>sigo2bcarolusm@hotmail.com</i> <i>sjo2ddhondt@hotmail.com</i>	

OPMAAK HOMEPAGE OP BLACKBOARD

Leerlingen maken vervolgens een eenvoudige homepage op Bb via *Student Tools, Edit your homepage* (zie voorbeeld 3). Er is een tekstveld voor zakelijke gegevens en een

voor meer persoonlijke gegevens. Ze noteren persoonlijke informatie, voegen eventueel een foto en internet-links toe⁴. Via *Communication, Roster* kunnen ze de homepage van hun mailpartner bekijken.

VOORBEELD 3: Homepage

NAAM:	VOORNAAM:
SCHOOL: <i>Sint-Godelievecollege Gistel</i>	
KLAS: <i>2x</i>	RICHTING:
GEBRUIKERSNAAM:	
E-MAILADRES:	

Personal Information

Yow, zoals je nu al weet ik ben J. een meisje van 13 (bijna 14). Wie mij kent weet dat ik mij vooral bezig hou met mijn sport: volleybal. Mijn vriendinnen zeggen wel dat ik een beetje overdrijf omdat ik heel veel volleybal, bijna al mijn vrije tijd word zo ingenomen. Als ik dan toch een moment heb wanneer ik nie aan het volleyballen ben dan ga ik gaan winkelen in Brugge of Oostende, lachen en babbelen met vriendinnen en vrienden, naar muziek luisteren en dansen... Maar jammergenoeg heb ik niet zoveel tijd meer om al die leuke dingen te doen.

[...]

greetz, J. ...xxx...

Favorite Links

www.kaartenhuis.nl

Hier kan je digitale kaartjes versturen naar al je vrienden. Er zitten ook bewegende kaartjes bij, dus het vervangt heel goed de oude, saaie verjaardagskaartjes. Zeker eens doen! Bovendien is het volledig gratis. Dus bespaar je ook een postzegel!

Het opmaken van deze homepage gebeurt vooraf in de les, zodat er enkel nog overgetypt of gekopieerd (en geplakt) moet worden in de computerklas. De leerkrachten begeleiden de leerlingen in het schrijfproces: de tekst wordt herschreven tot hij vol doet. Suggestie: gevorderden maken hun homepage op met het programma *FrontPage*: meer kleurgebruik, leuke lay-out (b.v. lichtkrantje).

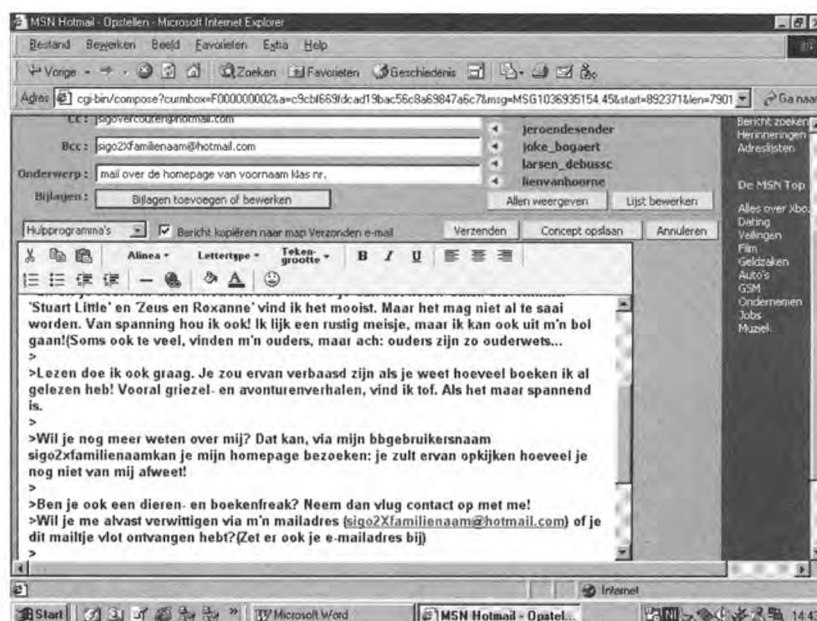
MAILCLUSTERS

(1) Uitnodiging tot het lezen van de homepage

De Y-leerling bekijkt de homepage van een X-leerling en stelt er vragen over. Hij/zij geeft ook een korte voorstelling van zichzelf. Het is de bedoeling de interesse van de X-leerling te wekken en deze uit te nodigen om de

vragen. De leerkracht krijgt steeds een kopie (cc), maar er wordt ook ruimte gelaten voor informeel mailen.

VOORBEELD 4: Mailcluster 1 – uitnodiging tot het lezen van de homepage

SUGGESTIES:

- Sommige vaardige leerlingen stellen een gedicht of limerick voor via PowerPoint.
- Goede werken worden gepubliceerd in de schoolkrant of op de schoolsites (via link op Bb).
- De gedichtendag kan ideeën bieden voor het thema. Wij kozen dit schooljaar voor het thema *Oorlog* dat aansluit bij het handboek.

(2) Thema gedicht

X en Y sturen simultaan een eigen of gekozen gedicht in bijlage door (zie voorbeeld 5). Ze geven uitleg en vragen om een reactie.

VOORBEELD 5: Gedicht in verband met het thema Pesten (vorig schooljaar) met een aansluitende mening en reactie

Hallo J.

ik heb je mail i.v.m. pesten ontvangen en dit zijn mijn antwoorden daaromtrent.

Mijn aansluitende mening en ervaringen over pesten:

Ik werd van mijn 8 tot mijn 11 jaar gepest. Ik was zowat het enige slachtoffer van de klas. Ze pestten mij vooral omdat ik nogal groot ben en mager. Zowat heel de klas pestte me toen. Steun kreeg ik alleen van mijn ouders. Ik voelde mij heel verdrietig.

[...]

Gedicht: Pesten

*Snikkend zit ze in een hoek.
het lijkt wel een verhaal uit een boek,
maar jammer genoeg is het werkelijkheid,
de harde realiteit.*

*Wie zou haar beschermen?
Wie wil zich over haar ontfermen?*

*Ja, het doet heel erg pijn,
om gepest te zijn.*

*Maar wat kan ik eraan doen, dat ik nu dikker ben dan toen?
Vroeger was ik niet zo dik,
snik snik snik.*

*Vermageren, dat wil ik wel.
Maar dat gaat allemaal niet zo snel!
Waar moet ik naar toe? Ik? Zo dik als een zeekoe.
Toen ik dit allemaal bij mijn eigen dacht,
gebeurde er plots iets dat ik helemaal niet had verwacht.
Tamara, de leidster van de bende, kwam naar me.*

*"Sorry," zei ze.
We zullen niet meer lachen met je uiterlijk
maar ook eens kijken naar je innerlijk.*

een beetje commentaar bij het gedicht:

*Ik ben eigenlijk niet zo goed in gedichten schrijven. Eigenlijk is mijn gedicht ook wel een beetje kinderachtig, maar toch vind ik dat er een zekere inhoud in zit: Het gaat dus over iemand die gepest wordt (wat heel normaal is) maar het mooie eraan vind ik dat de pestkop zelf zich komt excuseren.
Zo, ik hoop dat je ervan genoten hebt.*

Vele groetjes, J J

(3) Leesproces en boekverslag

Leerlingen krijgen een boekenlijst. Tussen de twee of drie partnerleerlingen is er vanaf oktober e-mailoverleg over welk boek ze zullen lezen. Tegen februari wordt een boekverslag in bijlage naar de eigen leraar toegestuurd. Partnerleerlingen worden gestimuleerd om samen te werken om het boekverslag op te stellen. Zo kunnen ze ervaringen en gegevens uitwisselen.

SUGGESTIE:

De opdracht kan gekoppeld worden aan de Jeugdboekenweek, de boekenbeurs of een bezoek van een jeugdauteur.

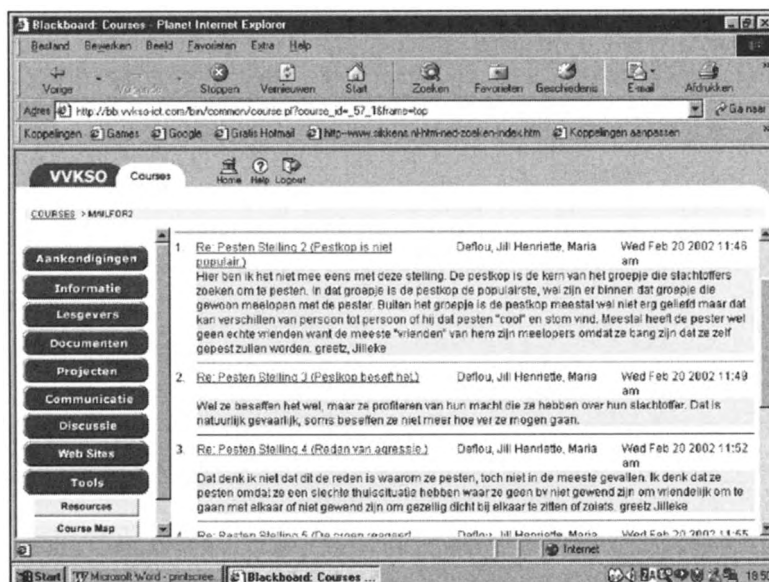
DISCUSSIE VIA HET DISCUSSION BOARD VAN BLACKBOARD

Per klas wordt gediscussieerd over een thema (zie voorbeeld 6). Leerkrachten noteren provocerende stellingen op het discussieplatform waarop de leerlingen reageren. De criteria voor de opmaak van het discussiebericht worden vooraf heel duidelijk gesteld.

SUGGESTIES:

- Vlugge werkers kunnen aan het werk gezet voor een zoekopdracht met behulp van de op Bb te vinden web-links in verband met het thema.
- Wij kozen voor het thema *Anders zijn* dat aansluit bij een film of video en de toneelvoorstelling over relatievorming *Ik ben wie ik ben* (Zamzamproducties).
- Op het discussieplatform kan bijvoorbeeld even goed van mening gewisseld worden over jeugdboeken.

VOORBEELD 6: Discussie op Bb in verband met het thema Pesten (vorig schooljaar)

MEERWAARDE VAN HET PROJECT: EEN AANZET TOT ACTIEF LEREN

Zoals vermeld, is de werkplanning voor het huidige schooljaar opgesteld na een grondige evaluatie. 145 leerlingen en een zevental leerkrachten beantwoordden enkele meerkeuzevragen en open vragen op Bb. Hoe ervoeren de betrokken partijen, de leerlin-

gen en leerkrachten, het project? Wat vonden ze heel goed en mag behouden blijven? Welke punten zijn voor verbetering vatbaar en moeten in de toekomst aangepakt worden?

Laten we eerst **de leerlingen** aan het woord. Een losse greep uit hun reacties:

Wat vonden de leerlingen heel goed?

- Je leert iemand anders beter kennen, ook leer je meer over de computer en verschillende programmas. Als je thuis geen computer hebt kun je toch een uurtje op de computer.
- Ik vond het heel leuk om te é-mailen met de contact persoon. Het was een leuk iemand en ik zal blijven communiceren.
- Ik vond het heel tof dat we zelfstandig mochten werken.
- Dat we eens de kans krijgen om op een andere manier om te gaan in de les! Ik vind het heel origineel dat zoiets georganiseerd word! Door deze interessante lessen heb ik mensen leren kennen en kan ik iets beter werken met hotmail en internet in het algemeen! Ik hoop dat jullie hetzelfde organiseren voor het 1ste jaar wnt zij zullen het even interessant vinden as ik!
- Het mailen op hotmail was heeeeeeeeeeeel tof !!!!!!!
- Om een e-mail adres te maken en e-mailtjes sturen naar de leerlingen van een andere school. Ook omdat we tegen die personen moesten praten over gevoels en pesten.
- Het is een keer iets anders dan gewoon les krijgen. Het is eigenlijk al doende leren. Interactief bezig zijn, terwijl je iets bijleert. Het maken van de homepage kon ik nog niet, en ik ben blij dat ik het geleerd heb. Het waren interessante lessen.
- Je mening in blackboard vond ik goed. Je kon ten eerste commentaar geven als je iets niet goed vonden en de mening over de andere lezen was zeer interessant. Je moet altijd goed luisteren anders snap je het niet.

Wat wilden de leerlingen zeker verbeterd zien?

- Ik zou vooral wat meer uren aan dit project willen besteden. Ook zou ik liever hebben dat er meer thema's aan bod komen dan enkel het thema "pesten".
- Dat je bijvoorbeeld een meer keuzeblad met wat je liefst zou leren (bv: word, internet, site,...) of een blad met wat je moet af hebben tegen het einde van het

jaar. Zo kunnen we op eigen tempo werken.

- Eerlijk gezegd, zou ik zorgen voor wat meer extra opdrachten.. Als extra opdracht zou ik het discussieplatform aanraden.
- Dat we niet van alles een kopie moeten geven en dat in de andere school de adressen voor eens en voor altijd dezelfde blijven! Veel moet er niet aan verbeterd worden! Doe zo verder!
- Meer contact hebben met de partnerleerling, want dit verliep soms erg moeilijk. Waardoor we de taken niet echt vlot konden verwerken die we opkregen van de leerkracht.
- Dat we 2 lesuren aan de pc werken. Dat we geen gemene mailtje krijgen.
- Betere organisatie, tijdens het overschakelen naar de nieuwe website waren er enkele problemen.

Bij wijze van synthese citeren we uit een brief aan de ouders over de resultaten van de evaluatie van het project op het einde van het eerste schooljaar (voorbeeld 7). Het is immers belangrijk de ouders als derde betrokken partij de nodige info te verschaffen.

VOORBEELD 7: *Fragment uit een brief aan de ouders*

Het project wordt *positief* gewaardeerd door 94% van de leerlingen. Een ruime meerderheid van onze leerlingen kan door dit ICT-project *beter met de computer werken*. 28% van de leerlingen was voor dit project *meer gemotiveerd* dan voor ander schoolwerk. 88% van de leerlingen vindt dat hij of zij *redelijk tot goed* heeft *meegewerkt*, wat een opmerkelijk positief resultaat is. *Favoriete onderdelen* waren het maken van de *homepage*, het aanmaken van een e-mailadres en het *e-mailen* met een of twee leerlingen van een andere school. Het *discussieplatform* en de *links* over pesten scoorden *minder* overtuigend.

Opmerkelijk is dat 74% van de leerlingen *meer lesuren met ICT verlangt*. Amper 2% kiest voor minder lesuren met ICT.

De meerderheid van de leerlingen heeft beseft dat ze op *eigen tempo en zelfstandig* hebben kunnen werken en kennis hebben gemaakt met *een andere manier van lesgeven* waarbij zij zelf *verantwoordelijk* zijn voor hun leerproces. De helft van de leerlingen merkte op dat ze konden *bijleren zonder veel* te moeten *studeren*. Ook het *leren kennen* van *andere mensen* werd *positief* bevonden.

Deze reacties en cijfers spreken duidelijk voor de sterkte, meerwaarde van dit ICT-project. Ten eerste is het een toetsing van vaardigheden en attitudes bovenop de kennis, en toch een speelse verwerking van taalvaardigheid, taalbeschouwing en de

vakoverschrijdende eindtermen. Bovendien is het, getoetst aan de volgende slagzinnen in verband met actief leren en constructivisme³ overduidelijk een stap in de goede richting. Namelijk:

- de rol van de leerkracht: een begeleider, een coach, een bron; stelt zich flexibel op en is bereid tot zelf leren en voortdurend bijscholen;
- de rol van de leerling: neemt de eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces op; leert zelfstandig en op eigen tempo; de eigen uniek en persoonsgebonden voorkennis dient als uitgangspunt;
- werkvormen en middelen: actieve werkvormen met ruimte voor zelfontdekking, samenwerking en vakoverschrijding, waarbij diverse meningen aanbod komen; afwisseling van leerstof en middelen en gebruik van media; vertrekken vanuit reële relevante ervaringen; basiskennis en toepassen hebben groot belang.
- evaluatie: procesgerichte zelfkritiek en zelfevaluatie; leren uit foutenanalyse.

De motivatie van de leerlingen is daardoor heel groot. Sommige leerlingen overstijgen zelfs de gestelde doelstellingen. Als leerkracht kun je dat alleen maar toejuichen!

Wat nu de evaluatie van **de leerkrachten** op Bb betreft, zal het u niet verwonderen dat zij het project eveneens in het algemeen als aangenaam bestempelden en min of meer tot dezelfde conclusies als de leerlingen kwamen. De communicatie, het naleven van afspraken en de infrastructuur moeten inderdaad in de nabije toekomst nog worden verbeterd. Er is eveneens nood aan meer thema's, differentiatie en goede extra opdrachten. Maar van hun kant stuiten ze vooral op opmerkelijke problemen qua luistervaardigheid, de bereidheid tot het correct uitvoeren van opdrachten en het naleven van de *netetiquette*. Dit wees hen op het immense belang van een degelijke evaluatie van attitudes. 31 procent van de leerlingen vroeg trouwens zelf om een inzet-

quoting. Genoeg stof dus voor de formulering en aanpak van belangrijke aandachtspunten in de nabije toekomst!

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TOEKOMST: DIAGNOSE EN REMEDIE?

De evaluatie bevestigde dat het project van meet af aan enkele grote uitdagingen inhield, namelijk

- (1) de *praktische* kant, b.v. infrastructuur, organisatie Bb, inhoud, uitvoering van opdrachten, timing,...;
- (2) het omgaan met een andere manier van *les geven en volgen*: de nieuwe rol van de leerkracht als coach/begeleider die goed moet kunnen inspelen op de meer actief, zelfstandig werkende leerling;
- (3) en de *evaluatie* van het leerproces.

We bekijken nu systematisch enkele aandachtspunten en stellen aanpassingen voor. Hierbij verwijzen we ook al eventjes naar de grote factor van de attitude-evaluatie waarvoor dit schooljaar een proefmodel in gebruik genomen is. Deze synthese van werkpunten is onder andere gedistilleerd uit het verslag van de evaluatievergadering met betrekking tot vorig schooljaar en de projectomschrijving van dit schooljaar. Deze laatste bevat onderlinge afspraken tussen de leerkrachten met als doel de vroegere valkuilen en pijnpunten zoveel mogelijk weg te werken.

PRAKTISCHE ORGANISATIE

Infrastructuur

Soms moesten leerlingen met z'n tweeën aan één computer zitten door de grootte van de klasgroep of door de overbezetting

van computerlokalen, en was er een langzame en gebrekkige internetverbinding. Het probleem zou van de baan moeten zijn door grote klassen voor ICT één uur per week te splitsen, extra-computerklassen in gebruik te nemen en over te schakelen op een breedbandverbinding ADSL.

Organisatie Bb

Omwille van het einde van het gratis aanbod van Bb op <www.blackboard.com> was een (manke) overstap naar Bb bij het VKSO nodig. Nu ook deze gratis optie vervalt, delen we de kost van 295 dollar met meerdere scholen.

Het inloggen van gegevens op Bb was moeilijker voor de leerlingen dan gedacht. Ze logden bijvoorbeeld verkeerd in: te langzaam of meerdere keren. Ook vergaten ze hun gebruikersnaam en wachtwoord. Dat was te wijten aan onzorgvuldigheid door slecht luisteren of niet noteren van de gegevens.

Leerkrachten loggen dus best zelf de leerlingen in via *Batch-bestand: uniforme log in*. Via *Control Panel* en *Modify Users* kan de leerkracht eventueel een nieuw wachtwoord toekennen. De leerkracht vraagt de gebruikersnaam en het wachtwoord van de leerlingen op. De adressen kunnen worden gecontroleerd door een testmailtje naar de leerlingen te verzenden.

Inhoud/uitvoering opdrachten

E-mail

- Het koppelen van de leerlingen verliep moeilijk omdat leerlingen bijvoorbeeld hun partner niet 'vonden' of er misverstanden waren. De verantwoordelijke koppelt dus best de klassen van de deelnemende scholen en nadien koppelen de leerkrachten zelf hun leerlin-

gen. Uniforme naamgevingen, b.v. <schoolklasmaam@hotmail.com> zijn makkelijker hanteerbaar.

- De e-mailpartner antwoordde niet of laattijdig door onduidelijkheid over de opdracht of de ontvangst van mail of het niet nakomen van afspraken in verband met de timing. Remedie: de timing naleven en opstellen van duidelijke afspraken, b.v. altijd een mailbevestiging sturen en altijd een cc van de mail vragen. Elkaar en de verantwoordelijke op de hoogte houden van de gezette stappen in het project of problemen over de uitvoering melden op het discussieplatform van Bb.
- Sommige leerlingen stuurden 'ongepaste' post door of kraakten e-mailadressen. Daarom wordt het e-mailadres enkel nog voor schoolgebruik aangemaakt, met uniforme naamgeving. De leerkracht kent het paswoord en controleert steekproefsgewijs de inhoud van de mailbox, zonder *Big Brother* te spelen. Informeel mailen is dus toegestaan, inclusief de taalfouten hierbij.
- Configuratie Hotmail kon het versturen van langere teksten via het tekstveld niet aan, dus moet dit per bijlage gebeuren. Dergelijke nuttige tips van leerkrachten en leerlingen over het gebruik van Hotmail e.d. worden eveneens verzameld op een ruimte van het discussieplatform bij Bb.

Homepage maken – E-mail

- Soms misten de homepage en de mails diepgang of voerden de leerlingen de opdrachten onnauwkeurig uit. Het is raadzaam de tekst voor te bereiden in de les en de leerlingen te begeleiden tijdens het proces. Voor iedere opdracht wordt door het leerkrachtenteam vooraf op Bb via *Projects* en op een lesblad

duidelijk geformuleerd wat van leerlingen verwacht wordt, hoe ze de opdrachten moeten uitvoeren en hoe ze getoetst worden, b.v. letten op spelling, inhoud, taalgebruik, tekststructuur,... (zie voorbeeld 8). Overigens is het leerlingenwerk in dit artikel onveran-

derd overgenomen omdat dit zicht geeft op het kennen en kunnen van tweedejaars. Bij de opstelling van de evaluatieformulieren is deze foutenanalyse onder andere als een uitgangspunt gebruikt (zie voorbeeld 9).

VOORBEELD 8: Lesblad met opdrachtformulering

E-MAILEN OVER JE HOMEPAGE OP BLACKBOARD

OPGAVE: (ook te lezen bij *Projects* op Bb)

- *Leerling Y (SIGO) reageert op de homepage van leerling X.*
- *Reageren op wat er op de homepage staat te lezen en eventueel ook extra vraagjes stellen.*
- *Jezelf nog eens heel kort voorstellen (let op: de hoofdmoot staat op je homepage te lezen.)*
- *Leerling X uitnodigen om jouw homepage te bekijken en de eventuele vraagjes te beantwoorden. (Vermeld duidelijk je naam, klas, gebruikersnaam Bb en mailadres!)*
- *Zowel leerling Y als X sturen een ontvangstbevestiging, een kopie naar hun leerkracht en leven de netetiquette na.*
- *Leerling X reageert op de mail van Y en bekijkt de homepage van Y.*
- *Beantwoorden van de gestelde vragen.*
- *Reageren op de homepage van Y.*

www.hotmail.com

- **Open een mailtje via opstellen.**
- **Controleer je elektronische handtekening.**
- **Kies de optie rich text.**

[...]

VOORBEELD 9: *Sjabloon met criteria schrijfvaardigheidsbeoordeling*

NAAM LEERLING:				
KLAS:			KLASNR.:	
ONDERWERP SCHRIJFOPDRACHT:				
TOTAAL: /25				
	GOED	VOLDOENDE	VOLDOENDE - LEEFTES	ONVOLDOENDE
Inhoudelijk correct (de doelstellingen zijn volgens afspraak bereikt) (/5)				
Het opgegeven onderwerp wordt behandeld				Het opgegeven onderwerp komt niet ter sprake
Wat de inhoud betreft, voldoet de tekst aan de gestelde eisen				Wat de inhoud betreft, voldoet de tekst helemaal niet aan de gestelde eisen
Inspelen op de mededeling of mening van de partner				Helemaal niet inspelen op de mededeling of mening van de partner
Gepaste lengte				Lengte is helemaal ongepast
Goede inleiding en slot				Zeer gebrekkige inleiding en slot
Goede inleidende zin en slotbegroeting				Zeer gebrekkige inleidende zin en slotbegroeting
Correct invoegen digitale handtekening				Geen of gebrekkig ingevoegde digitale handtekening
Vormelijk correct (invullen velden: onderwerp, cc,...)				Vormelijk zeer gebrekkig of verkeerd ingevuld
Aangepast aan de context; een gepaste stijl (/5)				
De stijl is consequent aangepast aan de doelgroep (formeel/informeel, taalregister)				De stijl is niet aangepast aan de doelgroep
De taal houdt rekening met netiquette/beleefdheid				De taal houdt geen rekening met netiquette/beleefdheid
Vlot en aangenaam (creativiteit) (/5)				
Vlotte en gevarieerde zinsbouw				Stuntelige en eentonige zinsbouw
Gevarieerde woordkeuze				Eentonige woordkeuze
Boeiend geschreven				Saai geschreven
Vlot en aangenaam (correctheid) (/5)				
Correcte hoofdletters en leestekens				Vol foute hoofdletters en leestekens
Zonder werkwoordfouten, taalfouten en/of dialectwoorden				Vol werkwoordfouten, taalfouten en/of dialectwoorden
Zonder tikfouten				Vol tikfouten
Duidelijk (helder en goed te begrijpen) (/5)				
Heldere, logische structuur (goed gebruik van alinea's)				Verwarde, onduidelijke structuur (gebrekkige alinea-indeling)
Juiste woordkeuze				Verkeerde of gebrekkige woordkeuze
Heldere, duidelijke formulering				Verwarde, onduidelijke formulering

- Omdat er nood was aan meer opdrachten worden iedere keer extra opdrachten voorzien door brainstorming op Bb, b.v. hoe de homepage geoptimaliseerd kan worden.
- Door ontbrekende apparatuur of de lacune in de technische kennis van de leerkrachten bleek het inscannen van foto's een tijdopslopende bezigheid. Dat kan een punt van bijscholing worden of de leerlingen doen dit zelf.
- Het is best om de privacy van Bb (gesloten medium) te behouden en het medium niet open te stellen voor het bekijken van de homepage door derden (b.v. familie). De ouders worden ingelicht via een brief.
- Het ontbreken van echt contact tussen de mailpartners vangen we op door het plannen en uitwerken van een slotfestijn.

werken aan de gedifferentieerde opdrachten, zoals een zoekopdracht op internet, een gedicht in PowerPoint zetten. We stimuleren de leerlingen om tijdens de middagpauze in het open leercentrum de leerachterstand te verminderen of weg te werken en belonen voorbeeldgedrag/voorbeeldprestaties door publicatie ervan op Bb.

ICT kwam nog te vaak bovenop de andere lesinhouden, het project duurde te lang. Dus: streven naar maximale projectvoorbereiding in de les, leerinhouden bekijken en in het project inpassen, schrappen van leerstof, de periode beperken.

De lacunes in de computerkennis van de leerkrachten worden aangepakt door het constant bijscholen en het doorgeven van kennis aan elkaar.

Discussieplatform Pesten

- Het discussieplatform bleek onoverzichtelijk, omslachtiger en oppervlakkiger dan mail, maar het filteren van de discussies op schrijver maakt het wel mogelijk om de prestaties van één leerling te evalueren.
- We stellen het discussieplatform enkel tijdens de behandeling in de lessen ter beschikking en sluiten het daarna om misbruik te voorkomen. De discussies organiseren we per groep (klas). Vooraf worden de verwachtingen in verband met vorm, inhoud, netetiquette duidelijk gesteld.

LESAANPAK

Leerlingen hebben een eigen leersnelheid. We laten dit eigen leertraject door de leerling in kaart brengen (*wat heb ik gedaan, wat moet ik nog doen, welke problemen heb ik ondervonden?*) in een leerdagboek. Knappe leerlingen coachen zwakkere leerlingen en

EVALUATIE ATTITUDES

Door gebrekkige attitudevorming hielden de leerlingen zich niet aan de timing, waren ze in de computerklas met andere dingen bezig (downloaden, chatten,...) of gaven ze ongepaste reacties op het discussieforum. Daarom is iedere leerkracht verantwoordelijk voor de controle op taalgebruik op het forum en in de mails. Schrijf oefeningen worden als huiswerk of examen meegeteld. Het is ook van groot belang een degelijke attitudequoting uit te denken.

Een eerste werkinstrument voorziet de quoting van 13 items die geselecteerd zijn uit een foutenanalyse van o.a. leerlingenprestaties en de doelstellingen in het leerplan (zie voorbeeld 10). Het systeem baseert zich op een gedeeltelijke zelfevaluatie, aangevuld door de evaluatie van de leerkracht. De beoordelingsschaal bestaat uit 5 punten, waarbij 4 staat voor 'Ik slaag daar meestal heel goed in'.

VOORBEELD 10: Proefmodel werkinstrument zelfevaluatie attitudes

1 Aandacht	Scan 1	Datum:
1.1 Ik ben bereid om aandachtig te luisteren naar de uitleg die de leerkracht geeft.	Lln: 0 1 2 3 4 Lkr: 0 1 2 3 4 ☹ ☺	
1.2 Ik ben bereid om de lesbladen van de leerkracht aandachtig te lezen.	Lln: 0 1 2 3 4 Lkr: 0 1 2 3 4 ☹ ☺	
Opmerkingen leerling: wat wil ik verbeteren?		
Opmerking leerkracht		

TOT SLOT

Ik wil eindigen met een mailreactie op bovenvermelde brief aan de ouders in verband met de evaluatie van het project (voorbeeld 11). Het is duidelijk dat de betrokken

partijen, de leerlingen en hun ouders alsook de leerkrachten, dit ICT-experiment als aangenaam en voor herhaling vatbaar hebben bevonden. Het kan in elk geval een aanzet zijn tot een boeiende verrijking van de lessen Nederlands!

VOORBEELD 11: Fragment uit een brief van een ouder

Eerst en vooral wil ik jullie feliciteren met het project dat jullie gerealiseerd hebben.

Het zou mij interesseren om de verwerking van de resultaten van de leerlingenbevraging toegestuurd te krijgen.

Laat dit geen éénmalig project zijn, veel succes verder !!

(Ouder leerling 2de jaar SIGO)

Ann Vercouter
 p/a Sint-Godelievecollege (SIGO)
 Sint-Jansgasthuisstraat 20
 8470 Gistel
 averco33@hotmail.com

Noten

- 1 *Wie geïnteresseerd is in een meer theoretische uiteenzetting over het gebruik van Blackboard verwijs ik graag naar:
Beheydt, G. & R. Vandekerckhove: Zelfgestuurd leren in de multimediale talenklas.
VONK 31/4 (maart-april 2002), p. 37-52.*
- 2 *Voor lectuurtips over de evaluatie van vaardigheden, constructivisme of meer uitgebreide projectinfo kan u e-mailen naar de auteur.*
- 3 *Deze strekking benadrukt dat alle kennis die een mens opdoet door zichzelf moet worden geconstrueerd, want kennis is niet iets dat vastligt en dat als een pakketje kan worden overgedragen.*
- 4 *Het leerlingenwerk in dit artikel is onveranderd overgenomen.*